

धोरण-मरगळता

अतिनियमनामुळे ई-कॉमर्स क्षेत्रात वाढ आणि रोजगार निर्मिती कमी होण्याचा धोका आहे सरकारने ग्राहक संरक्षण (ई-कॉमर्स) नियम, 2020 ची अधिसूचना काढल्यानंतर जेमतेम 11 महिन्यांनी, ग्राहक व्यवहार विभागाने "ग्राहकांच्या हिताचे रक्षण करण्यासाठी" व्यापक सुधारणांचा एक संच तयार केला आहे... आणि बाजारात मुक्त आणि निष्पक्ष स्पर्धेला प्रोत्साहित करा". त्यापैकी

1. मुख्य अनुपालन अधिकारी, कायद्याची अंमलबजावणी करणार या एजन्सीशी २४ बाय ७ समन्वयासाठी नोडल संपर्क व्यक्ती आणि आणखी एक
2. आवश्यक ई-कॉमर्स संस्था ज्या आयात केलेल्या वस्तू किंवा सेवा देतात त्यांना 'मूळ देशावर आधारित वस्तू ओळखण्यासाठी फिल्टर यंत्रणा समाविष्ट करणे आणि
3. घरगुती वस्तूंना योग्य संधी सुनिश्चित करण्यासाठी पर्याय सुचविणे' आवश्यक आहे.
4. तिसर या क्रमांकावर ग्राहकांना वस्तू किंवा सेवा न वितरित झाल्यास ऑनलाइन मार्केटप्लेसवर फॉल-बॅक दायित्व अनिवार्य केले जाते. सर्व ई-कॉमर्स स्पर्धकांसाठी नोंदणी देखील अनिवार्य केली गेली आहे;

विशिष्ट 'फ्लॅश सेल्स', ज्यात 'बॅक-टू-बॅक' विक्रीवर बंदी घालण्यात येणार आहे; आणि सर्व संस्थांनी सायबर सुरक्षेच्या मुद्द्यांसह कोणत्याही कायद्याच्या उल्लंघनाची चौकशी करणार या अधिकृत सरकारी एजन्सीने केलेल्या कोणत्याही विनंतीवर ७२ तासांच्या आत माहिती देणे आवश्यक आहे. या नवीन नियमांपैकी कोणताही नियम अपवादात्मक वाटत नसला, तरी विशेषतः जेव्हा ई-कॉमर्स राष्ट्रीय ग्राहक हेलपलाइनच्या तक्रारींच्या चार्टमध्ये अव्वल स्थानावर आहे, तेव्हाही या बदलांमध्ये एक स्पष्ट नमुना आहे. नुकत्याच झालेल्या आयटी (मध्यस्थ मार्गदर्शक तत्वे आणि डिजिटल मीडिया एथिक्स कोड) नियमांच्या अनुषंगाने, ई-कॉमर्स सुधारणांच्या मसुद्यात सर्व ऑनलाइन प्लॅटफॉर्मवर अधिक देखरेख करण्याची सरकारची वाढती उत्सुकता दर्शविली आहे.

वॉलमार्टचे युनिट फ्लिपकार्ट आणि अॅमेझॉन यांच्याबरोबर तीव्र स्टँड ऑफमध्ये आपल्या टाचा घासण्याचा इरादाही केंद्र ाने व्यक्त केला आहे, जे दोघेही आता भारतीय स्पर्धा आयोगाच्या त्यांच्या व्यवसाय पद्धतींची चौकशी पुन्हा सुरू करण्याच्या प्रयत्नाशी झुंज देत आहेत. दोन मोठ्या ई-कॉमर्स खेळाडूंना त्यांच्या प्लॅटफॉर्मवर निवडक विक्रेत्यांना अनुकूल करण्यासाठी त्यांच्या किंमतीच्या पद्धती तिरक्या आहेत आणि त्यांच्या सवलतीच्या धोरणांमुळे ऑफलाईन किरकोळ विक्रेत्यांना त्रास झाला आहे, अशा आरोपांशी संघर्ष करावा लागला आहे. नवीनतम बदल स्पष्टपणे हे सुनिश्चित करण्याचा प्रयत्न करतात की ई-कॉमर्स संस्थेच्या 'संबंधित पक्ष आणि संबंधित उद्योगांपैकी कोणीही थेट ग्राहकांना विक्रीसाठी विक्रेता म्हणून सूचीबद्ध केले जाऊ शकत नाही' याचा परिणाम अनेक प्लॅटफॉर्मवर देखील होऊ शकतो जे विक्रेत्यांनी हाताने लांब लचके असलेल्या किरकोळ उत्पादनांवर देखील परिणाम करू शकतात. यापैकी अनेक नियमांची अंमलबजावणी दीर्घ कायदेशीर लढायांना चालना देईल. या दुरुस्त्या पारंपारिक फ्लॅश विक्रीच्या उद्देशाने नव्हत्या, असे ठामपणे सांगून सरकारने म्हटले आहे की, ते केवळ 'बॅक-टू-बॅक' विक्रीत गुंतून ग्राहकांच्या निवडीवर मर्यादा घालण्यास गुंतलेल्या काही संस्थांना लक्ष्य करीत आहेत ज्यात विक्रेत्याकडे ऑर्डर पूर्ण करण्याची क्षमता नाही. गेल्या वर्षीपासून आपल्या नियमांमधील त्रुटी दूर करण्याचा प्रयत्न करताना, सरकार पुन्हा कडक नियंत्रणाच्या युगाकडे वळताना दिसते. व्याख्यात्मक संदिग्धतेची व्याप्ती असलेल्या अतिनियमनामुळे हिटेटो विस्तारणार या ई-कॉमर्स क्षेत्रात वाढ आणि रोजगार निर्मिती कमी होण्याचा धोका आहे.